

Kulttuurisensitiivisyys

Oletko koskaan pysähtynyt pohtimaan, kuinka oma kulttuuriympäristösi on vaikuttanut tapaasi tarkastella maailmaa?

Erilaiset kulttuurit ovat läsnä siellä missä me ihmisetkin. Ne muovaavat väistämättä meistä jokaista – uskomuksiamme, arvojamme ja tapojamme – ja tämän vaikutuksen tiedostaminen on ensiarvoisen tärkeää, jotta pystymme rakentamaan syrjimätöntä ja aidosti yhdenvertaista yhteiskuntaa.

Me setlementtiliikkeessä olemme aktiivisesti mukana tekemässä tätä työtä. Toimintamme perustuu kulttuurisensitiivisyyteen, jonka ytimessä on halu ymmärtää kulttuurien moninaisuutta ja erilaisista taustoista tulevia ihmisiä, vahvistaa syrjimättömyyttä yhteiskunnassa sekä kartuttaa omaa osaamistamme aiheesta. Meille on sydämen asia luoda yhteisöjä, joissa jokainen voi tuntea tulevaisuutensa kohdatuksi ja arvostetuksi omana itsenään ja ilmaista vapaasti omaa kulttuuriaan juuri itselleen sopivimmalla tavalla.

Mitä kulttuuri tarkoittaa?

Kulttuuri voi käsitteenä viitata erilaisiin ilmiöihin, mutta tässä yhteydessä sillä tarkoitetaan kaikkia niitä tietoja, taitoja, tapoja, arvoja ja normeja, jotka siirtyvät ihmisyhteisöissä sukupolvelta toiselle ja kehittyvät ja muuttuvat ajan saatossa. Huomionarvoinen näkökohta on, että kulttuuri nimenomaan opitaan, minkä ansiosta ihminen pystyy myös sopeutumaan uusiin yhteisöihin ja ympäristöihin.

Uuden kulttuurin omaksuminen ei kuitenkaan tarkoita aiemman unohtamista, vaan omaa identiteettiään voi rakentaa useiden kulttuurien aineksista. Oma kulttuurinen tausta onkin yksi identiteetin peruskivistä. Meillä jokaisella on oikeus sen ilmaisuun ikään, sukupuoleen, vammaan tai muuhun ihmisyyden piirteeseen katsomatta ilman, että joudumme syrjinnän kohteeksi.

Kulttuurisensitiivisyys koskettaa siis kaikkia – niin valtakulttuuritaustaisia, kulttuurivähemmistöihin kuuluvia kuin monikulttuurisiakin ihmisiä. Maailman kansainvälistyessä myös Suomen kulttuurikirjo rikastuu ja moninaistuu, minkä myötä kulttuurisensitiivinen työote on entistä tärkeämpi apuväline yhdenvertaisuuden takaamiseksi.

Kulttuurisensitiivisyys setlementtiliikkeessä

Kulttuurisensitiivisessä työotteessa on ennen kaikkea kyse sanattomista ja sanallisista vuorovaikutustaidoista. Niiden avulla ammattilainen saa luotua kulttuurisesti kunnioittavan ja arvostavan kohtaamisen, jossa molemmilla osapuolilla on tilaa oman kulttuurinsa ilmaisemiseen. Kohtaamisen lähtökohtana tulee aina olla ihmisen yksilöllisyys ja henkilökohtaiset tarpeet. Stereotyyppien sijasta ihminen kohdataan siis ihmisenä, ainutlaatuisena yksilönä, joka saa itse kertoa oman tarinansa.

Meillä setlementtiliikkeessä kulttuurisensitiivisyys näkyy seuraavasti:

- Ymmärrämme, että jokainen meistä on kasvanut eri kulttuurisissa ympäristöissä ja että se muovaa tapaamme nähdä maailma.
- Tunnistamme, että jokainen elää monien kulttuurien vaikutuspiirissä – perheen, yhteisön, harrastusten, uskomusten ja arvojen keskellä.
- Puramme hierarkioita, sillä yhden kulttuurin asettaminen muiden yläpuolelle on epäoikeudenmukaista.
- Tiedostamme, miten valtarakenteet muokkaavat yhteiskuntaa ja toimimme aktiivisesti oikeudenmukaisuuden puolesta.

On hyvä muistaa, että kulttuurisensitiivisen työtteen käytännöt kehittyvät koko ajan eikä kukaan voi tulla tällä matkalla täysin valmiiksi. Siksi avoimuus, uteliaisuus ja halu oppia uutta ovat kaiken osaamisen tärkein perusta.

Miten voit toteuttaa kulttuurisensitiivistä työtettä päivittäisessä työssäsi?

- Ole kiinnostunut muista kulttuureista ja hanki tietoa niiden tavoista ja erityispiirteistä
- Kunnioita erilaisuutta ja rohkaistu näkemään sen rikkaus ja arvo
- Tutkiskele omaa kulttuuritaustaasi ja sen vaikutuksia elämääsi ja asenteisiisi
- Mieti valmiiksi, kuinka voisit mahdollistaa erilaisista taustoista tulevien ihmisten yhdenvertaisen osallistumisen toimintaan
- Pidä turvallisemman tilan periaatteita ohjenuoranasi ja muistuta myös toimintaan osallistujia niiden noudattamisesta
- Nosta rohkeasti puheeksi arkisetkin vuorovaikutustilanteet, joissa joku käyttäytyy syrjivästi tai toisen kulttuurista ilmaisua loukkaavasti
- Vältä tekemästä oletuksia tai sortumasta stereotyyppioihin – sen sijaan kysy, kuuntele ja anna jokaiselle tilaa olla oma itsensä
- Ota kohtaamisessa empaattisesti ja joustavasti huomioon yksilön tarpeet ja toiveet
- Kielimuurin edessä tukeudu selkokieleen, eleisiin ja kuviin sekä hyödynnä tarvittaessa tulkin apua – muista lopuksi varmistaa, että molemmilla on yhteinen ymmärrys sovituista asioista
- Tarjoa asiakkaalle tarvittaessa tukea ja neuvoja palveluiden käyttämiseen
- Kömmähdyksiä sattuu kaikille, joten ota palaute avoimin mielin vastaan, pahoittele virhettäsi ja ole valmis oppimaan uutta – kohtaa aina omat mokasi itsemyötätunnon kautta

Tahdotko lukea aiheesta lisää? Käy tutustumassa tämän tekstin lähteisiin:

OPH: [Mitä kulttuurilla tarkoitetaan?](#)

THL: [Kulttuurisensitiivinen työote](#)

MIELI ry: [Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten kanssa työskenteleminen](#)

EHYT ry: [Kulttuurisensitiivinen ehkäisevä työ](#)

Loisto setlementti: [Rasisminvastainen viikko -postaus](#)